

Monumentnummer*: 517738

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **27 december 2000**
Kadaster deel/nr **82737/62**

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amersfoort	Amersfoort	Utrecht

<i>Locatienaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Amersfoort	Bergkwartier

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amersfoort	F			2830

*Omschrijving***

Inleiding

De vrijstaande WATERTOREN op de Amersfoortse Berg, die op korte afstand aan de zuidzijde van de Utrechtseweg is gesitueerd, werd in 1912 in opdracht van het Gemeente Waterleiding Bedrijf gebouwd. Omdat de toren op een relatief hoog gelegen punt werd gesitueerd (44m boven NAP) ontbrak de noodzaak een hoge toren te ontwerpen. Dit leidde tot een vrij zeldzame, gedrongen vorm. Aanleiding tot de bouw vormde de onvrede over de waterkwaliteit die de Utrechtse Waterleiding-Maatschappij vanaf 1890 vanuit Soesterberg leverde. Aangezien de concessie aan de UWM niet het alleenrecht gaf, ontstond de vrij unieke situatie, dat er sprake was van twee concurrerende waterleidingmaatschappijen. Het ontwerp werd door Gemeentewerken geleverd met als eindverantwoordelijke gemeentearchitect C.G. Beltman. De toren werd door de firma T. van Hoogevest uit Amersfoort gebouwd. De toren is in overgangsarchitectuur ontworpen, waarbij motieven uit het neoromaans overheersen, zoals de spaarvelden met rondboogfries, afgewisseld door lisenen, en rondboogvensters.

Waarschijnlijk zijn tijdens de restauratie in 1944 de detailleringen in de balustrade verwijderd. In 1947 zijn de oorspronkelijke stalen vensters verwijderd en deel vervangen door houten vensters en deels dichtgemetseld. In het interieur werd op de begane grond een ruimte aangebracht, waarin zich een noodaggregaat bevindt. Bovenop het dak zijn een aantal schotelantennes geplaatst. Deze wijzigingen vallen buiten de bescherming.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

De watertoren heeft de vorm van een cilinder, met een diameter van 12 meter en een hoogte van 17 meter. In de cilinder bevindt zich een stalen reservoir van het type Intze I, rustend op een stalen constructie. Daaromheen is een niet dragende bakstenen schil ontworpen. In de schil is de positie van het reservoir tot uitdrukking gebracht door een cordonlijst tussen de één bouwlaag hoge voet welke op een lage plint is geplaatst en de daarboven gelegen schil rondom het reservoir. Een door klossen gedragen gootlijst, waarin kleine smalle vensters, en een balustrade bekronen het geheel.

De cilinder kan in acht gelijkvormige traveeën worden onderverdeeld met uitzondering van de twee ingangspartijen.

Boven de deur en de vensters bevinden zich natuurstenen lateien, met een grote rondboog boven de deur en twee kleinere rondbogen boven de vensters. Boven de entree aan de noordzijde staat in een natuurstenen reliëf 'Gemeente-Waterleiding'. In de andere traveeën is op de begane grond een dubbel rondboogvenster aangebracht, met een éénlichtsvenster en een roedenverdeling in het halfronde bovenlicht.

Elke travee in de bovenbouw bestaat uit een spaarveld, dat door lisenen begrensd wordt. Het spaarveld wordt bekroond door een rondboogfries. In het midden van de lisenen bevindt zich een zeer langwerpig venster besloten door een rondboog. Het venster is horizontaal door roeden geleed. Elk spaarveld heeft twee kleine vierruitsvensters met daarboven door siermetselwerk gescheiden, twee dichtgezette rondboogvormige vensters. De bakstenen balustrade verspringt in hoogte, met de hoogste delen boven de lisenen gesitueerd.

Het interieur wordt bepaald door de draagconstructie van het waterreservoir.

Waardering

De watertoren is van algemeen belang vanwege zijn architectuur- en cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een watertoren met Intze reservoir, uitgevoerd in overgangsarchitectuur, waarin neoromaanse vormen overheersen. Van stedenbouwkundige waarde als 'landmark', gelegen op het hoogste punt van de Amersfoortse Berg. Van cultuurhistorische waarde vanwege de bestemming welke is verbonden met de ontwikkeling op het gebied van de waterhuishouding.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument